ПРОГРАММА

Международной научной конференции

«ВТОРАЯ МИРОВАЯ ВОЙНА: ИСТОРИЧЕСКИЙ ОПЫТ, ПАМЯТЬ И ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ПОКОЛЕНИЙ»,

посвященной 80-летию Победы
в Великой Отечественной войне

Республика Бурятия
г. Улан-Удэ – с. Гремячинск
16–19 апреля 2025 г.

ОРГАНИЗАТОРЫ КОНФЕРЕНЦИИ:

Правительство Республики Бурятия
Сибирское отделение Российской академии наук
Российское историческое общество
Фонд «История Отечества»
Российский научный фонд
Институт монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН
Институт истории и этнологии Академии наук Монголии
Институт международных исследований Академии наук Монголии
Национальный музей Республики Бурятия
Государственный архив Республики Бурятия

Председатель программного комитета:

БАЗАРОВ Борис Ванданович, академик РАН, д.и.н., проф., главный научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, председатель Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

Заместитель председателя программного комитета:

ХАРИТОНОВ Михаил Александрович, к.и.н., врио руководителя Администрации Главы Республики Бурятия и Правительства Республики Бурятия, руководитель регионального отделения Российского военно-исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

Программный комитет:

Со стороны России:

ПАРМОН Валентин Николаевич, академик РАН, д.х.н., проф., вице-президент РАН, председатель СО РАН (Россия, Новосибирск).

ГАГКУЕВ Руслан Григорьевич, д.и.н., председатель правления Российского исторического общества, исполнительный директор фонда «История Отечества» (Россия, Москва).

ДЕРЕВЯНКО Анатолий Пантелеевич, академик РАН, д.и.н., проф., научный руководитель Института археологии и этнографии СО РАН, сопредседатель Российского исторического общества (Россия, Новосибирск).

КРАДИН Николай Николаевич, академик РАН, д.и.н., проф., директор Института истории, археологии и этнографии народов Дальнего Востока ДВО РАН, член Совета Российского исторического общества, председатель Совета отделения Российского исторического общества в Приморском крае (Россия, Владивосток).

ПИВОВАР Ефим Иосифович, академик РАН, д.и.н., проф., заместитель академика-секретаря Отделения историко-филологических наук РАН, научный руководитель Российского государственного гуманитарного университета, член Совета Российского исторического общества (Россия, Москва).

БЫЧКОВ Игорь Вячеславович, академик РАН, д.т.н., проф., директор Института динамики систем и теории управления СО РАН (Россия, Иркутск).

ХРИСТОФОРОВ Василий Степанович, чл.-кор. РАН, д.ю.н., проф., директор Института международных отношений и политических наук Российского государственного гуманитарного университета (Россия, Москва).

ПЕТРОВ Юрий Александрович, д.и.н., директор Института российской истории РАН, член Президиума Российского исторического общества (Россия, Москва).

РЫНКОВ Вадим Маркович, д.и.н., директор Института истории СО РАН (Россия, Новосибирск).

Со стороны Монголии:

Содномсамбуугийн ДЭМБЭРЭЛ, академик АНМ, Sc.D., Президент Академии наук Монголии (Монголия, Улан-Батор).

Цэгмэдийн ЦЭРЭНДОРЖ, академик АНМ, Sc.D., вице-президент Академии наук Монголии (Монголия, Улан-Батор).

Цэдэндамбын БАТБАЯР, академик АНМ, Sc.D., главный научный сотрудник отдела современной истории Института истории и этнологии Академии наук Монголии (Монголия, Улан-Батор).

Сампилдондовын ЧУЛУУН, академик АНМ, Sc.D., директор Национального музея Чингисхана (Монголия, Улан-Батор).

Дашнямын ЗОЛБОО, Ph.D., доцент, директор Института международных исследований Академии наук Монголии (Монголия, Улан-Батор).

Лхагвасурэнгийн ЭРДЭНЭБОЛД, Ph.D., доцент, директор Института истории и этнологии Академии наук Монголии (Монголия, Улан-Батор).

Председатель организационного комитета:

ПЛЕХАНОВА Анна Максимовна, д.и.н., доцент, и.о. директора Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, заместитель председателя Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

Сопредседатель организационного комитета:

ПОЗДНЯКОВ Валерий Анатольевич, министр образования и науки Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

Организационный комитет:

БАДАРАЕВ Дамдин Доржиевич, д.соц.н., доцент, заместитель директора по стратегическому академическому партнерству Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

МОШКИН Николай Ильич, д.т.н., проф., заместитель директора по общим вопросам Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

ЦЭНДМААГИЙН Энхчимэг, Ph.D, проф., ученый секретарь Института истории и этнологии Академии наук Монголии (Монголия, Улан-Батор).

МАКСИМОВА Наталья Витальевна, к.г.-м.н., начальник Управления организации научных исследований СО РАН (Россия, Новосибирск).

ФРОЛОВА Марина Викторовна, начальник отдела научных кадров Управления организации научных исследований СО РАН (Россия, Новосибирск).

БОРОНОЕВА Татьяна Анатольевна, чл.-кор. РАХ, к. искусствоведения, директор Национального музея Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

ЖАЛСАНОВА Бутит Цыдыпмункуевна, д.и.н., директор Государственного архива Республики Бурятия, член Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

БАЛДАНО Марина Намжиловна, д.и.н., проф., заведующий отделом истории, этнологии и социологии Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, член Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

КУРАС Леонид Владимирович, д.и.н., проф., главный научный сотрудник отдела истории и культуры Центральной Азии Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, член Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

БУРАЕВА Светлана Валерьевна, д.и.н., доцент, заведующий музеем научного наследия ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

БРЕСЛАВСКИЙ Анатолий Сергеевич, к.и.н., ведущий научный сотрудник, заведующий научно-организационным отделом Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

НОЛЕВ Евгений Владимирович, к.и.н., ведущий научный сотрудник научно-организационного отдела Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, ответственный секретарь отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ).

РЕГЛАМЕНТ ПРОВЕДЕНИЯ КОНФЕРЕНЦИИ:

16 апреля 2025 г.

Заезд и размещение иногородних и иностранных участников

16.00–17.00 **Посещение Музея истории Бурятии им. М. Н. Хангалова**. Выставки: «Путь к Победе. Плакаты Великой Отечественной войны 1941–1945 гг.», «История Бурятии. С древнейших времен до современности» (ул. Профсоюзная, 29).

17 апреля 2025 г.

09.15–10.00 Регистрация участников пленарного заседания (фойе конф.-зала Дома Правительства Республики Бурятия, ул. Ленина, 54, 318 каб.).

10.00–12.00 **Пленарное заседание в Доме Правительства Республики Бурятия** (конф.-зал Дома Правительства Республики Бурятия, ул. Ленина, 54, 318 каб.).

12.15 Общее фото участников пленарного заседания (перед входом в здание Дома Правительства Республики Бурятия, ул. Ленина, 54).

12.30–13.30 Обед для участников пленарного заседания (кафе БГУ, ул. Ранжурова, 4).

13.30–14.00 Трансфер участников пленарного заседания конференции в ИМБТ СО РАН (ул. Сахьяновой, 6).

14.00–14.15 **Открытие выставки Государственного архива Республики Бурятия «Все для фронта, все для Победы» и выставки Музея научного наследия ИМБТ СО РАН «Наука Бурятии в годы войны»** (ул. Сахьяновой, 6, 1 этаж).

14.20–17.50 **Круглый стол и секционные заседания конференции** (ул. Сахьяновой, 6).

Международный круглый стол *«Россия и Монголия во Второй мировой войне: от Халхин-Гола до линкора “Миссури”»* (малый конф.-зал ИМБТ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж).

СЕКЦИЯ № 1 *«Вторая мировая война и Великая Отечественная война: проблемы источниковедения и историографии»* (большой конф.-зал ИМБТ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж).

СЕКЦИЯ № 2 *«Власть и общество в годы войны»* (конф.-зал БИП СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 1 этаж).

СЕКЦИЯ № 3 *«Отражение войны в культурном наследии военных и послевоенных поколений»* (конф.-зал ИОЭБ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 4 этаж).

СЕКЦИЯ № 4 *«Историческая память о Второй мировой войне и Великой Отечественной войне»* (конф.-зал ИФМ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 1 этаж).

15.45–16.00 Кофе-брейк (ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж).

18.00–18.30 Трансфер иногородних участников (ул. Ранжурова, 11).

18.30–20.00 Ужин для иногородних участников (ресторан «Voyage», ул. Ранжурова, 11).

18 апреля 2025 г.

09.00–12.00 Трансфер участников выездного итогового заседания конференции от гостиницы «Бурятия» в с. Гремячинск.

12.30–13.30 Обед.

13.30–15.00 **Выездное Итоговое заседание конференции** (конф.-зал парка-отеля «Байкальская Ривьера», с. Гремячинск, ул. Лесная, 36).

15.00–16.00 Свободное время (выезд на берег оз. Байкал).

16.00–18.00 Ужин.

18.30–21.30 Трансфер в г. Улан-Удэ до гостиницы «Бурятия» (ул. Коммунистическая, 47а).

19 апреля 2025 г.

Отъезд иногородних участников.

ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

17 апреля 2025 г., 10.00–12.00 ч.
Конференц-зал (каб. 318) Дома Правительства Республики Бурятия, ул. Ленина, 54

Вступительное слово председателя Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия, академика РАН, д.и.н., проф. **Базарова Бориса Вандановича.**

Приветственные слова

Приветствие Главы Республики Бурятия – Председателя Правительства Республики Бурятия **Цыденова Алексея Самбуевича.**

Приветствие Председателя Народного Хурала Республики Бурятия **Павлова Владимира Анатольевича.**

Приветствие мэра г. Улан-Удэ **Шутенкова Игоря Юрьевича.**

Приветствие Депутата Государственной думы Федерального собрания Российской Федерации, руководителя рабочей группы по совершенствованию системы патриотического воспитания граждан Российской Федерации при Комитете Государственной думы по молодежной политике, к.полит.н. **Дамдинцурунова Вячеслава Анатольевича.**

Приветствие руководителя территориального органа – представителя МИД России в г. Улан-Удэ **Пономаревой Александры Ивановны.**

Приветствие и.о. Генерального консула Монголии в г. Улан-Удэ **Цэрэндоржийн Ганхуяга.**

Приветствие Председателя СО РАН, академика РАН, д.х.н., проф. **Пармона Валентина Николаевича.**

Приветствие председателя правления Российского исторического общества, исполнительного директора фонда «История Отечества», д.и.н. **Гагкуева Руслана Григорьевича.**

Приветствие академика РАН, д.т.н., проф., директора Института динамики систем и теории управления СО РАН **Бычкова Игоря Вячеславовича** (Россия, Иркутск).

Приветствие вице-президента Академии наук Монголии, академика АНМ, Sc.D. **Цэгмэдийн Цэрэндоржа** (Монголия, Улан-Батор).

Приветствие Военного комиссара Республики Бурятия **Трубникова Александра Юрьевича.**

Научные доклады

(регламент – 20 мин.)

1. **Базаров Борис Ванданович**, академик РАН, д.и.н., проф., Институт монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Советский Союз и Восточная Азия во Второй мировой войне: уроки и исторический опыт* (исследование выполнено за счет гранта Российского научного фонда № 24-48-03025, https://rscf.ru/project/24-48-03025/).
2. **Христофоров Василий Степанович**, чл.-кор. РАН, д.ю.н., проф., Российский государственный гуманитарный университет (Россия, Москва). *Советская разведка и контрразведка в годы Великой Отечественной войны (1941-1945): историческая память и вопросы мемориализации.*
3. **Норовсамбуугийн Хишигт**, Ph.D., проф., Институт истории и этнологии АНМ (Монголия, Улан-Батор). *Вторая мировая война в истории взаимоотношений МНР и СССР.*

12.15 – Общее фото участников пленарного заседания (перед входом в здание Дома Правительства Республики Бурятия).

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КРУГЛЫЙ СТОЛ
«Россия и Монголия во Второй мировой войне:
от Халхин-Гола до линкора “Миссури”»[1]

Малый конференц-зал ИМБТ СО РАН,
ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж
14.20–17.50 ч.

Модераторы: **Бадараев Дамдин Доржиевич**, д.социол.н, доцент, заместитель директора ИМБТ СО РАН по стратегическому академическому партнерству (Россия, Улан-Удэ); **Цэндмаагийн Энхчимэг**, Ph.D., проф., ученый секретарь Института истории и этнологии АНМ (Улан-Батор, Монголия).

Секретарь: **Батунаев Эдуард Владимирович**, к.и.н., научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

Докладчики:

1. **Лувсангийн Хайсандай**, Sc.D., проф., действительный член Международной академии информатизации при ООН, ведущий научный сотрудник Института международных исследований АНМ (Монголия, Улан-Батор). *Вклад Монголии в Победу Советского Союза во Второй мировой войне.*
2. **Тувдийн Дорж**, академик АНМ, Sc.D., научный руководитель университета «Улаанбаатар – Эрдэм» (Монголия, Улан-Батор); **Нямдагийн Ганбат**, Ph.D., проф., старший научный сотрудник Института международных исследований АНМ (Улан-Батор, Монголия). *Реорганизация экономики Монголии к обстановке II Мировой войны*.
3. **Бычков Игорь Вячеславович**, академик РАН, д.т.н., проф., директор Института динамики систем и теории управления СО РАН (Россия, Иркутск). *Цифровые ресурсы Победы.*
4. **Дашнямын Золбоо**, Ph.D., доцент, директор Института международных исследований АНМ (Монголия, Улан-Батор), **Норовсамбуугийн Наранжаргал**, Ph.D., и.о. заведующего отделом изучения России Института международных исследований АНМ (Монголия, Улан-Батор). *Араты отдаленных районов Монголии в борьбе за Победу (на примере сомона Умнуговь аймака Увс и пастуха Э. Бадама).*
5. **Цэндмаагийн Энхчимэг**, Ph.D., проф., ученый секретарь Института истории и этнологии АНМ (Монголия, Улан-Батор). *Вклад бурят Монголии в Победу в освободительной войне 1945 г.*
6. **Банзрагчийн Мөнхсайхан**, д. воен. н. (Ph.D.), проф., ведущий научный сотрудник Научно-исследовательского института Министерства обороны Монголии (Монголия, Улан-Батор), **Доржготовын Майцэцэг**, научный сотрудник Научно-исследовательского института Министерства обороны (Монголия, Улан-Батор). *Совместная монголо-советская конно-механизированная группа и ее роль в освободительной войне.*
7. **Надмидийн Хүдэрбат**, д. воен. наук (Ph.D.), старший научный сотрудник Научно-исследовательского института Министерства обороны Монголии (Монголия, Улан-Батор).

[1] Круглый стол организован при поддержке гранта РНФ, проект № 24-48-03025 «От Чайного пути к Монгольскому коридору “Нового Шелкового пути”: исторические проекции и современные взаимодействия России, Монголии и Китая».

Вклад монгольской народно-революционной армии в оказание помощи Красной армии от народа Монголии.

8. **Цагааны Ганболд**, Ph.D., проф., полковник, научный сотрудник НИИ пограничной безопасности при Университете внутренних дел Монголии (Монголия, Улан-Батор). *Подготовка военных кадров и военная помощь МНР в годы Великой Отечественной войны 1941–1945 гг.*

9. **Курас Леонид Владимирович**, д.и.н., проф., главный научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Россия и Монголия во Второй мировой войне: от Халхин-Гола до Ялтинской (Крымской) конференции союзных держав* (при финансовой поддержке гранта РНФ «Маньчжуро-монгольский мир Внутренней Азии в первой половине XX в.» (№ 22-68-00054).

10. **Дашнямын Ананд**, магистр, младший научный сотрудник Института истории и этнологии АНМ (Монголия, Улан-Батор). *О 16 женщинах, участвовавших в битве на Халхин-Голе.*

11. **Жабаева Лариса Будаевна**, д.и.н., проф. Восточно-Сибирского государственного университета технологий и управления (Россия, Улан-Удэ). *«Мы поднимаем тост за тех монголов, которые умеют сопротивляться, которые будут бороться» (переговоры Сталина с П. Гэндэном о пакте взаимопомощи 24, 27 ноября 1934 г.).*

12. **Равдангийн Баяр**, руководитель, председатель Совета общественной организации «Воины Отечества» (Монголия, Улан-Батор). *Деятельность маршала Х. Чойбалсана в объективе фотобиографа П. Шагдарсурэна.*

13. **Цыбенов Базар Догсонович**, д.и.н., доцент, ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Советские и монгольские войска в Барге в 1945 г.* (при финансовой поддержке гранта РНФ «Маньчжуро-монгольский мир Внутренней Азии в первой половине XX в.» (№ 22-68-00054).

14. **Батунаев Эдуард Владимирович**, к.и.н., научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Военно-политическое сотрудничество СССР и МНР в период Маньчжурской наступательной операции 1945 г. (по архивным материалам).*

15. **Даши (Даси)**, заместитель председателя Общества по изучению истории и культуры шэнэхэнских бурят Эвенкийского автономного хошуна городского округа Хулунбуир (КНР, г. Хайлар). *Вооруженный антияпонский мятеж в районе р. Шэнэхэн в августе 1945 г.*

16. **Дунмэй**, заместитель председателя Ассоциации изучения даурской культуры в Хулун-Буирском аймаке АРВМ (КНР, Хайлар), **Эрдымбиликов Эрдэм Батоевич** (пос. Агинское, Россия). *Выдающийся сын даурского народа – герой антияпонской борьбы Эрдун-Билиг.*

17. **Кузнецов Сергей Ильич**, д.и.н., проф., заведующий кафедрой мировой истории и международных отношений Иркутского государственного университета (Россия, Иркутск). *Генерал К. Деревянко: Дипломатическая миссия в Японии.*

18. **Кулепанов Руслан Владимирович**, к.и.н., младший научный сотрудник Института истории, археологии и этнографии народов Дальнего Востока ДВО РАН (Россия, Владивосток). *План «Кантокуэн» в оценках советской военной разведки. По материалам разведуправления 17-й армии*.

19. **Митыпов Евгений Владимирович**, аспирант Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Внешняя политика Японии накануне Второй мировой войны* (исследование выполнено за счет гранта Российского научного фонда № 24-48-03025, https://rscf.ru/project/24-48-03025/).

20. **Романенко Александр Николаевич**, аспирант Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Влияние вступления СССР в войну против Японии на окончание Второй мировой войны.*

Участники круглого стола

21. **Базаров Борис Ванданович**, академик РАН, д.и.н., проф., главный научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ).
22. **Христофоров Василий Степанович**, чл.-кор. РАН, д.ю.н., проф., директор Института международных отношений и политических наук Российского государственного гуманитарного университета (Россия, Москва).
23. **Норовсамбуугийн Хишигт**, Ph.D., проф., главный научный сотрудник Института истории и этнологии АНМ (Монголия, Улан-Батор).
24. **Максимова Наталья Витальевна**, к.г.-м.н., начальник Управления организации научных исследований СО РАН (Россия, Новосибирск).
25. **Фролова Марина Викторовна**, начальник отдела научных кадров Управления организации научных исследований СО РАН (Россия, Новосибирск).
26. **Морозова Мария Юрьевна**, сотрудник отдела внешних связей СО РАН (Россия, Новосибирск).
27. **Хадхуу Уянга**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
28. **Очирхуяг Оюунжаргал**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
29. **Батсух Бямбасурэн**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
30. **Баттумур Даваабал**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
31. **Доржням Бямбасурэн**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
32. **Лхамсурэн Ижилцэцэг**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
33. **Лхамсурэн Ихэрцэцэг**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
34. **Баваасанцэрэн Болорцэцэг**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
35. **Зоригтбаатар Шинэбаяр**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
36. **Чингэс Дэлгэрцэцэг**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
37. **Энхбат Мишээл**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
38. **Начин Нарансолонго**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
39. **Буувэйбат Агиймаа**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
40. **Алтангадас Уянга**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).
41. **Ганхуяг Цэнгэлмаа**, студент БГУ им. Д. Банзарова (Монголия, Улан-Батор).

СЕКЦИОННЫЕ ЗАСЕДАНИЯ

17 апреля 2025 г., 14.20–17.50 ч.

СЕКЦИЯ № 1
Вторая мировая война и Великая Отечественная война: проблемы источниковедения и историографии

Большой конференц-зал ИМБТ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж

Модераторы: Балдано Марина Намжиловна, д.и.н., проф., заведующий отделом истории, этнологии и социологии ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Рынков Вадим Маркович,** д.и.н., директор Института истории СО РАН (Россия, Новосибирск).

Секретарь: Эрдынеева Снежана Эдуардовна, младший научный сотрудник ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

1. **Рынков Вадим Маркович**, д.и.н., директор Института истории СО РАН (Россия, Новосибирск). *Сибирь в период Великой Отечественной войны в исследованиях новосибирских ученых: итоги и перспективы.*
2. **Михальченко Сергей Иванович**, д.и.н., проф., заведующий кафедрой философии, истории и политологии Брянского государственного университета имени академика И. Г. Петровского (Россия, Брянск). *Русская эмиграция и Вторая мировая война (по эпистолярным источникам)* (при поддержке гранта РНФ «Эпистолярные комплексы русского интеллектуального зарубежья 1920–1940 гг. в архивах Словении и Чехии» (проект № 24-28-00505).
3. **Жалсанова Бутит Цыдыпмункуевна**, д.и.н., директор Государственного архива Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ); **Соснина Мария Михайловна**, главный архивист Государственного архива Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ). *Фонд Государственного архива Республики Бурятия «Криченивкер Ефим Миронович (р. 1926 г.) – работник облвоенкомата, член внештатного отдела по освещению жизни военкоматов» как источник по истории Великой Отечественной войны.*
4. **Хантакова Елизавета Николаевна**, д.и.н., доцент, проф. Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *«На службе Отечеству» по биографиям участников Великой Отечественной войны, ученых-профессоров БГУ Тармаханова Е. Е. и Затеева В. И.*
5. **Кириченко Светлана Викторовна**, к.и.н., старший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Балдано Марина Намжиловна**, д.и.н., главный научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Биография участника Великой Отечественной войны В. С. Данилова как источник исторической памяти.*
6. **Цыбенов Базар Догсонович**, д.и.н., доцент, ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *К изучению антияпонского вооруженного мятежа в Гэгэн-сумэ в августе 1945 г.*
7. **Цэвэгдоржийн Энхжаргал**, Ph.D., младший научный сотрудник Института истории и этнологии АНМ (Монголия, Улан-Батор). *Обзор новостей об освободительной войне в прессе Монгольской Народной Республики.*
8. **Пашинин Александр Васильевич**, к.и.н., научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Призывники Бурятии, Иркутской области и Забайкальского края в годы Великой Отечественной войны.*

9. **Батурин Сергей Александрович**, к.и.н., главный хранитель музейных предметов Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Боевой путь 321-82 гвардейской стрелковой дивизии по фотографическим материалам ЦВРК ИМБТ СО РАН.*

10. **Малыгина Ольга Анатольевна**, к.и.н., доцент Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *«Выносите с поля боя»: медицинская служба в годы Великой Отечественной войны 1941–1945 гг. (по материалам газеты «Бурят-Монгольская правда»).*

11. **Мурзинцева Александра Евгеньевна**, к. культурологии, научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Документальные источники о геологических изысканиях в БМАССР в годы Великой отечественной войны (по материалам Музея научного наследия ИМБТ СО РАН).*

12. **Шойдонова Алтына Мункожаргаловна**, к.и.н., доцент Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Детство военной поры в технотронных и устных источниках Бурятии.*

13. **Дашиева Субад Бальжинимаевна**, младший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Цыренова Номинь Дондоковна**, к.и.н., младший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Дневники и письма военных времен на монгольской письменности.*

14. **Эрдынеева Снежана Эдуардовна**, младший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Ленинградские записки К. М. Герасимовой.*

Презентация новых изданий:

Пашинин А. В. 26-я, 198-я и 381-я стрелковые дивизии (монография) / отв. ред. Б. В. Базаров; науч. ред. Л. В. Курас. – Улан-Удэ: НоваПринт, 2025. – 752 с.

СЕКЦИЯ № 2
Власть и общество в годы войны

Конференц-зал БИП СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 1 этаж

Модераторы: Бураева Ольга Владимировна, д.и.н., доцент, ведущий научный сотрудник ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Номогоева Виктория Владимировна**, д.и.н., доцент, проректор Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ).

Секретарь: Лощенков Алексей Вячеславович, к.и.н., научный сотрудник ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

1. **Дамдинов Алдар Валерьевич**, к.и.н., доцент, ректор Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Вклад Бурят-Монгольского педагогического института в Победу в Великой Отечественной войне.*
2. **Номогоева Виктория Владимировна**, д.и.н., доцент, проректор Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Военно-патриотическая работа среди молодежи Бурятии накануне и в годы Великой Отечественной войны.*
3. **Нурбекова Раушан Калымбековна**, к.и.н, доцент, старший преподаватель Восточно-Казахстанского университета им. С. Аманжолова (Казахстан, Усть-Каменогорск); **Нурбекова Аяулы Калымбековна**, магистр истории, старший преподаватель Восточно-Казахстанского университета им. С. Аманжолова (Казахстан, Усть-Каменогорск). *Роль Восточного Казахстана в тылу в годы Великой Отечественной войны*.
4. **Тиникова Елена Евгеньевна**, к.и.н., старший научный сотрудник Хакасского научно-исследовательский института языка, литературы и истории (Россия, Абакан). *Влияние Великой Отечественной войны на развитие социальной инфраструктуры городов Саяно-Алтая*.
5. **Полянская Наталья Михайловна**, д.э.н., доцент Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Состояние и развитие сельского хозяйства СССР в годы Великой Отечественной войны и в послевоенное время.*
6. **Санжиева Татьяна Ефремовна**, д.и.н., проф. Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Женский труд в промышленном производстве Бурятии.*
7. **Бадмацыренова Елизавета Леонидовна**, к.и.н., доцент Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Женщины в общественно-политической жизни Бурят-Монголии в годы Великой Отечественной войны*.
8. **Васильева Светлана Владимировна**, д.и.н., проф. Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Протестантские организации Бурятии в годы Великой Отечественной войны.*
9. **Дугарова Сержена Жигмытовна**, д.и.н., доцент, заведующий кафедрой теории и истории права и государства Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Особенности правового регулирования трудовых отношений в годы войны.*
10. **Бураева Ольга Владимировна**, д.и.н., доцент, ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Баунтовский район Бурятии в годы Великой Отечественной войны (1941–1945): подвиги воинов и тружеников тыла.*
11. **Нестеренко Наталия Михайловна**, специалист по музейному делу и архиву Музея истории Улан-Удэнского авиационного завода (Россия, Улан-Удэ). *Улан-Удэнский авиационный завод в годы Великой Отечественной войны: как ковали Победу*.

12. **Лыксокова Вера Цэдашиевна**, д.и.н., доцент, ведущий архивариус Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Центральный государственный архив БМАССР в годы Великой Отечественной войны.*

13. **Убеева Ольга Александровна**, к.и.н., доцент, ведущий специалист Представительства РАНХиГС в Республике Бурятия, руководитель Бурятского республиканского отделения «Российского общества историков-архивистов» (Россия, Улан-Удэ). *Демографический портрет г. Улан-Удэ (1941–1945 гг.).*

14. **Соболева Анастасия Николаевна**, к.и.н., научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Дети Бурятии в годы Великой Отечественной войны (1941–1945).*

15. **Дугарова Евгения Жэмбеевна**, старший преподаватель кафедры теории права и государства Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Изменение механизма власти и управления СССР в годы войны.*

16. **Иванова Лилия Борисовна**, старший преподаватель кафедры истории Бурятии Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Государственная политика в области подготовки педагогических кадров в СССР в военные годы (на примере Бурятии).*

17. **Васильева Ирина Дмитриевна**, к.социол.н., младший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Система образования СССР в годы Великой Отечественной войны (1941–1945 гг.).*

18. **Артемьева Виктория Викторовна**, аспирант Института гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера СО РАН (Россия, Якутск). *Сангарское и Джебарики-Хайское угольные месторождения: пути становления в предвоенные годы и в годы Великой Отечественной войны.*

СЕКЦИЯ № 3
Отражение войны в культурном наследии военных и послевоенных поколений

Конференц-зал ИОЭБ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 4 этаж

Модераторы: **Дампилова Людмила Санжибоевна**, д.ф.н., проф., заведующий отделом литературоведения и фольклористики Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Байкалов Николай Сергеевич**, д.и.н., доцент, директор Института истории и филологии, заведующий лабораторией региональной истории Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ).

Секретарь: Исаков Александр Викторович, младший научный сотрудник ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

1. **Бороноева Татьяна Анатольевна**, чл.-кор. РАХ (Россия, Улан-Удэ), к. искусствоведения; **Мададаева Галина Ивановна**, краевед (Россия, Улан-Удэ). *Уникальная находка рисунков 1942 г. народного художника Бурятии Ц. Сампилова.*
2. **Краюшкина Татьяна Владимировна**, д.ф.н., проф. ДВО РАН, главный научный сотрудник, заведующий центром истории культуры и межкультурных коммуникаций Института истории, археологии и этнографии народов Дальнего Востока ДВО РАН (Россия, Владивосток). *Образы Сталина и Гитлера в частушках периода Великой Отечественной войны: к вопросу эволюции образа национального лидера в фольклоре.*
3. **Дашибалова Дарима Владимировна**, к.фил.н., старший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Великая Отечественная война в архивных записях и исследованиях С. П. Балдаева (по материалам ЦВРК ИМБТ СО РАН).*
4. **Байкалов Николай Сергеевич**, д.и.н., доцент, директор Института истории и филологии, заведующий лабораторией региональной истории Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Военный дискурс в социокультурном пространстве городских поселений БАМа.*
5. **Варфоломеева Юлия Николаевна**, д.ф.н., доцент, ведущий научный сотрудник Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Военная семантика в топонимике новых городов Забайкалья.*
6. **Цырендашиев Жамьян Жаргалович**, ассистент Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Историческая память о Великой Отечественной войне в новых городах Забайкалья.*
7. **Семенов Евгений Владимирович**, к.и.н., доцент Восточно-Сибирского государственного института культуры (Россия, Улан-Удэ). *Увековечение памяти Героев Советского Союза на территории Бурятии во второй половине XX – начале XXI в.*
8. **Бреславский Анатолий Сергеевич**, к.и.н., ведущий научный сотрудник ИМБТ СО РАН (Улан-Удэ, Россия). *Наследие войны в мемориалах Улан-Удэ.*
9. **Шагдарова Баярма Баторовна**, к.и.н., доцент Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Передачи о Великой Отечественной войне в эфире Бурятского радио.*
10. **Шаповал Евгений Юрьевич**, к.и.н., начальник отдела информационных архивных технологий Государственного архива Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ). *«Побег». Неприключенческий рассказ бывшего узника концлагерей.*
11. **Дампилова Людмила Санжибоевна**, д.ф.н., проф., заведующий отделом литературоведения и фольклористики Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Образ коня на войне в творчестве Г. Базаржаповой.*

12. **Жамсуева Дарима Санжиевна**, к.и.н., доцент, старший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Охранные буддийские традиции по защите воинов в народной интерпретации.*

13. **Намнанов Данзан Дампилович**, к.и.н., главный специалист по ГО и ЧС Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Буддийские священнослужители – участники Великой Отечественной войны.*

14. **Батомункуева Соелма Ринчиновна**, к.филос.н., научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *О патриотическом обращении буддийского духовенства 1944 г.*

15. **Бухоголова Саяна Батуевна**, к.ф.н., научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Бурятские песни военных лет*.

16. **Зырянова Елена Васильевна**, к.ф.н., доцент, заместитель директора института истории и филологии Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Концепт «ожидание» в поэзии о Великой Отечественной войне.*

17. **Исаенко Ян Олегович**, ассистент, преподаватель Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Сатира и карикатура в периодике: карикатуры как оружие против врага.*

18. **Байданова Анна Андреевна**, преподаватель, аспирант, председатель Совета молодых ученых Восточно-Сибирского государственного института культуры (Россия, Улан-Удэ). *Деятельность театров Бурят-Монгольской АССР в годы Великой Отечественной войны.*

Презентация новых изданий:

Бурятия: все для Победы. О вкладе Бурятии в Победу советского народа в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг. – Улан-Удэ, 2023. – 384 с.

СЕКЦИЯ № 4
Историческая память о Второй мировой войне и Великой Отечественной войне

Конференц-зал ИФМ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 1 этаж

Модераторы: **Плеханова Анна Максимовна**, д.и.н., доцент, ведущий научный сотрудник, и.о. директора Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Цыремпилова Ирина Семеновна**, д.и.н., доцент, проректор Восточно-Сибирского государственного института культуры (Россия, Улан-Удэ).

Секретарь: Цыденов Александр Баторович, стажер-исследователь ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

1. **Бямбахишигийн Пурэвсурэн**, Ph.D., проф., директор Института философии АНМ (Монголия, Улан-Батор); **Магсаржавын Гантуяа**, Sc.D., проф., ведущий научный сотрудник Института философии АНМ (Монголия, Улан-Батор). *Исторический урок и воспоминания о Второй мировой войне в Монголии.*
2. **Калимолдина Жаннета Амангелдиновна**, магистр истории, проректор по воспитательной и социальной работе, член правления Восточно-Казахстанского университета им. С. Аманжолова, член ассоциации историков Казахстана (Казахстан, Усть-Каменогорск). *Героизм казахстанцев в Великой Отечественной войне и его роль в патриотическом воспитании молодежи.*
3. **Цыремпилова Ирина Семеновна**, д.и.н., доцент, проректор Восточно-Сибирского государственного института культуры (Россия, Улан-Удэ). *Опыт и современные практики сохранения исторической памяти о Великой Отечественной войне в творческом вузе (на примере Восточно-Сибирского государственного института культуры).*
4. **Банзаракцаева Елена Васильевна**, к.и.н., доцент кафедры музеологии и наследия Восточно-Сибирского государственного института культуры (Россия, Улан-Удэ). *Преподавание истории Великой Отечественной войны в вузе культуры как способ сохранения исторической памяти.*
5. **Бадмацыренов Тимур Баторович**, д.социол.н., доцент, и.о. заведующего кафедрой политологии и социологии Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Противодействие фальсификации истории Великой Отечественной войны.*
6. **Гыргенова Баирма Сергеевна**, к.и.н., проректор Бурятской государственной сельскохозяйственной академии им. В. Р. Филиппова (Россия, Улан-Удэ). *Из опыта работы Бурятской ГСХА по патриотическому воспитанию студентов.*
7. **Плеханова Анна Максимовна**, д.и.н., доцент, и.о. директора Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Балдано Марина Намжиловна**, д.и.н., проф., заведующий отделом истории, этнологии и социологии Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Бураева Ольга Владимировна**, д.и.н., доцент, ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Кальмина Лилия Владимировна**, д.и.н., доцент, ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Нолев Евгений Владимирович**, к.и.н., ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Трудовая доблесть жителей Улан-Удэ в годы Великой Отечественной войны.*
8. **Цыренова Марина Геннадьевна**, к.пед.н., доцент, директор института непрерывного образования Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Вторая мировая война в школьных учебниках истории (1950–2020-е гг.).*

9. **Аюшиева Ирина Гармаевна**, к.и.н., доцент Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Вторая мировая война в Тихоокеанской Азии в университетском учебном курсе.*

10. **Богатчикова Карина Сергеевна**, к.ю.н., заместитель декана факультета истории и права, доцент Смоленского государственного университета (Россия, Смоленск). *«Странная война» как прелюдия мировой катастрофы: природа, предпосылки, проявления.*

11. **Ахмадулина Светлана Зиннатовна**, к.и.н., заведующий кафедрой всеобщей и отечественной истории Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Значение реализации просветительского проекта «Без срока давности» для сохранения исторической памяти о Великой Отечественной войне.*

12. **Калиева Канша Советхановна**, к.и.н., главный эксперт, представитель Казахстанского института стратегических исследований при Президенте Республики Казахстан, старший преподаватель Восточно-Казахстанского университета им. Д. Серикбаева (Казахстан, Усть-Каменогорск). *Война, память, завет: из опыта поиска погибших братьев Калиевых в годы Великой Отечественной войны.*

13. **Дармаев Бато-Жаргал Бубеевич**, краевед, член Российского военно-исторического общества (Россия, Улан-Удэ). *Подвиги бурятских партизан в Великой Отечественной войне.*

14. **Очиров Ананда Аюрович**, заместитель директора института истории и филологии, преподаватель, программный директор «Точки кипения» Бурятского государственного университета им. Д. Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Государственная молодежная политика и проблемы военно-патриотического воспитания в вузах Дальнего Востока в 1980–2000-е гг.*

15. **Чебодаева Маина Петровна**, кандидат искусствоведения, научный сотрудник Хакасского научно-исследовательского института языка, литературы и истории (Россия, Абакан). *Врач Николай Одежкин – участник «Любанской наступательной операции» (январь 1942 – июнь 1942 г.)*

16. **Цыденов Александр Баторович**, стажер-исследователь Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Историческая память о Второй мировой войне в цифровой среде социальных медиа.*

Презентация новых изданий:

Дармаев Б.-Ж. Б. Чиндалей в памяти Победы! – Улан-Удэ: Республиканская типография, 2024. – 448 с.

ВЫЕЗДНОЕ ИТОГОВОЕ ЗАСЕДАНИЕ КОНФЕРЕНЦИИ

Конференц-зал парка-отеля «Байкальская Ривьера»
с. Гремячинск, ул. Лесная, 36

Вступительное слово председателя Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия, академика РАН, д.и.н., проф. **Базарова Бориса Вандановича.**

1. **Рынков Вадим Маркович**, д.и.н., директор Института истории СО РАН (Россия, Новосибирск). *О результатах работы секции «Вторая мировая война и Великая Отечественная война: проблемы источниковедения и историографии».*
2. **Бураева Ольга Владимировна**, д.и.н., доцент, ведущий научный сотрудник ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *О результатах работы секции «Власть и общество в годы войны».*
3. **Бреславский Анатолий Сергеевич**, к.и.н., ведущий научный сотрудник ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *О результатах работы секции «Отражение войны в культурном наследии военных и послевоенных поколений».*
4. **Плеханова Анна Максимовна**, д.и.н., доцент, и.о. директора ИМБТ СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *О результатах работы секции «Историческая память о Второй мировой войне и Великой Отечественной войне».*

Выездное заседание Международного круглого стола «Россия и Монголия во Второй мировой войне: от Халхин-Гола до линкора “Миссури”»

Модераторы: **Бадараев Дамдин Доржиевич**, д.социол.н, доцент, заместитель директора ИМБТ СО РАН по стратегическому академическому партнерству (Россия, Улан-Удэ); **Цэндмаагийн Энхчимэг**, Ph.D., проф., ученый секретарь Института истории и этнологии АНМ (Улан-Батор, Монголия).

Обсуждение и принятие резолюции международной научной конференции

Аугаа эх орны дайны Ялалтын 80 жилийн ойд зориулсан

"ДЭЛХИЙН ХОЁРДУГААР ДАЙН: ТҮҮХЭН ТУРШЛАГА, ОЙ САНАМЖ, ЗАЛГАМЖ ЧАНАР"

сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын

ХӨТӨЛБӨР

Бүгд Найрамдах Буриад улс

Улаан-Үд хот – Гремячинск тосгон

2025 оны 4-р сарын 16–19

ХУРЛЫН ЗОХИОН БАЙГУУЛАГЧИД:

Буриад улсын засгийн газар
ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбар
ОХУ-ын Түүхийн нийгэмлэг
"Эх орны түүх" сан
ОХУ-ын Шинжлэх ухааны сан
ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэн
Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэн
Монгол Улсын ШУА-ийн Олон улс судлалын хүрээлэн
Буриад улсын Үндэсний музей
Буриад улсын Төрийн архив

Хөтөлбөрийн хорооны дарга:

БАЗАРОВ Борис Ванданович, ОХУ-ын ШУА-ийн академич, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд, судлалын хүрээлэнгийн зөвлөх, Буриад Улс дахь Оросын Түүхийн нийгэмлэгийн салбар Зөвлөлийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Хөтөлбөрийн хорооны орлогч дарга:

ХАРИТОНОВ Михаил Александрович, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, Буриад Улсын Төрийн тэргүүний болон Буриад Улсын Засгийн газрын Тамгын газарын даргын үүрэг гүйцэтгэгч, Буриад Улс дахь Оросын цэргийн түүхийн нийгэмлэгийн Бүсийн салбарын дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Хөтөлбөрийн хороо:

ОХУ-ын талаас:

ПАРМОН Валентин Николаевич, ОХУ-ын ШУА-ийн академич, химийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн дэд ерөнхийлөгч, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын дарга (ОХУ, Новосибирск).

ГАГКУЕВ Руслан Григорьевич, түүхийн ухааны доктор, Оросын Түүхийн нийгэмлэгийн удирдах зөвлөлийн дарга, "Эх орны түүх" сангийн гүйцэтгэх захирал (ОХУ, Москва).

ДЕРЕВЯНКО Анатолий Пантелеевич, ОХУ-ын ШУА-ийн академич, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Археологи, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний удирдагч (ОХУ, Новосибирск).

КРАДИН Николай Николаевич, ОХУ-ын ШУА-ийн академич, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Алс Дорнодын салбарын Алс Дорнодын ард түмний түүх, археологи болон угсаатны зүйн хүрээлэнгийн захирал, Оросын Түүхийн нийгэмлэгийн Зөвлөлийн гишүүн (ОХУ, Владивосток).

ПИВОВАР Ефим Иосифович, ОХУ-ын ШУА-ийн академич, ОХУ-ын ШУА-ийн Түүх, хэл бичгийн ухааны салбарын эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга, Орос улсын Хүмүүнлэгийн ухааны их сургуулийн эрдэм шинжилгээний удирдагч, Оросын Түүхийн нийгэмлэгийн гишүүн (ОХУ, Москва).

БЫЧКОВ Игорь Вячеславович, ОХУ-ын ШУА-ийн академич, техникийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Системийн динамик ба удирдлагын онолын их сургуулийн захирал (ОХУ, Эрхүү).

ХРИСТОФОРОВ Василий Степанович, ОХУ-ын ШУА-ийн сурвалжлагч гишүүн, хууль зүйн ухааны доктор, профессор, Орос Улсын хүмүүнлэгийн ухааны их сургуулийн Олон улсын харилцаа болон улс төрийн шинжлэх ухааны хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Москва).

ПЕТРОВ Юрий Александрович, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Оросын Түүхийн хүрээлэнгийн захирал, Оросын түүхийн нийгэмлэгийн Тэргүүлэгчдийн гишүүн (ОХУ, Москва).

РЫНКОВ Вадим Маркович, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Түүхийн хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Новосибирск).

Монгол Улсын талаас:

Содномсамбуугийн ДЭМБЭРЭЛ, Монгол Улсын ШУА-ийн академич, Sc.D., Монгол Улсын ШУА-ийн Ерөнхийлөгч (Монгол Улс, Улаанбаатар).

Цэгмэдийн ЦЭРЭНДОРЖ, Монгол Улсын ШУА-ийн академич, Sc.D., Монгол Улсын ШУА-ийн дэд Ерөнхийлөгч (Монгол Улс, Улаанбаатар).

Цэдэндамбын БАТБАЯР, Монгол Улсын ШУА-ийн академич, Sc.D., Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн Ойрхи үеийн түүхийн салбарын эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

Сампилдондовын ЧУЛУУН, Монгол Улсын ШУА-ийн академич, Sc.D., Чингис хаан Үндэсний музейн захирал (Монгол Улс, Улаанбаатар).

Дашнямын ЗОЛБОО, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Олон улс судлалын хүрээлэнгийн захирал (Монгол Улс, Улаанбаатар).

Лхагвасүрэнгийн ЭРДЭНЭБОЛД, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн захирал (Монгол Улс, Улаанбаатар).

Зохион байгуулах хорооны дарга:

ПЛЕХАНОВА Анна Максимовна, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн захирлын үүрэг гүйцэтгэгч, Буриад Улс дахь Оросын түүхийн нийгэмлэгийн салбар зөвлөлийн орлогч дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

ПОЗДНЯКОВ Валерий Анатольевич, Буриад Улсын Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд (ОХУ, Улаан-Үд).

Зохион байгуулах хороо:

БАДАРАЕВ Дамдин Доржиевич, социологийн шинжлэх ухааны доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн академик хамтын ажиллагаа эрхэлсэн дэд захирал (ОХУ, Улаан-Үд).

МОШКИН Николай Ильич, техникийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн ерөнхий асуудал эрхэлсэн дэд захирал (ОХУ, Улаан-Үд).

Цэндмаагийн ЭНХЧИМЭГ, Ph.D, профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга (Монгол Улс, Улаанбаатар).

МАКСИМОВА Наталья Витальевна, геологи, эрдэс судлалын ухааны дэд эрдэмтэн, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Шинжлэх ухааны судалгаа зохион байгуулах Байгууллагын дарга (ОХУ, Новосибирск).

ФРОЛОВА Марина Викторовна, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Шинжлэх ухааны судалгаа зохион байгуулах Байгууллагын шинжлэх ухааны Хүний нөөцийн хэлтсийн дарга (ОХУ, Новосибирск).

БОРОНОЕВА Татьяна Анатольевна, урлагийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, Оросын уран сайхны академийн сурвалжлагч гишүүн, Буриад Улсын Үндэсний музейн захирал (ОХУ, Улаан-Үд).

ЖАЛСАНОВА Бутит Цыдыпмункуевна, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, Буриад Улсын Төрийн архивын захирал, Буриад Улс дахь Оросын түүхийн нийгэмлэгийн салбар зөвлөлийн гишүүн (ОХУ, Улаан-Үд).

БАЛДАНО Марина Намжиловна, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Түүх, угсаатны зүй болон социологийн салбарын эрхлэгч, Буриад Улс дахь Оросын Түүхийн нийгэмлэгийн салбар зөвлөлийн гишүүн (ОХУ, Улаан-Үд).

КУРАС Леонид Владимирович, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Төв Азийн түүх, соёлын салбарын эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, Буриад Улс дахь Оросын Түүхийн нийгэмлэгийн салбар зөвлөлийн гишүүн (ОХУ, Улаан-Үд).

БУРАЕВА Светлана Валерьевна, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Шинжлэх ухааны өвийн музейн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд).

БРЕСЛАВСКИЙ Анатолий Сергеевич, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн шинжлэх ухааны-зохион байгуулалтын хэлтсийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд).

НОЛЕВ Евгений Владимирович, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, Буриад Улс дахь Оросын түүхийн нийгэмлэгийн салбар зөвлөлийн хариуцлагатай нарийн бичгийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

ХУРЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА:

2025 оны 4-р сарын 16-ны өдөр – дотоод болон гадаадын оролцогчдыг хүлээн авах, байрлуулах, аялал хийх.

16.00–17.00 – М. Н. Хангаловын нэрэмжит Буриад Улсын Түүхийн музей үзэх. Үзэсгэлэнгүүд: «Ялалтад хүрэх Зам. 1941–1945 оны Аугаа эх орны дайны зурагт хуудасууд», «Буриадын түүх. Эрт дээр үеэс өнөөг хүртэл» (Профсоюзная гудамж, 29).

2025 оны 4-р сарын 17-ны өдөр

9.15–10.00 – бүгд хуралдаанд оролцогчдыг бүртгэх (Буриад Улсын Засгийн газрын Ордны хурлын танхимын фойе, Ленинагийн гудамж, 54, 318-р өрөө).

10.00–12.00 – **Буриад Улсын Засгийн газрын Ордонд бүгд хуралдаан** (Буриад Улсын Засгийн газрын Ордны хурлын танхим, Ленинагийн гудамж, 54, 318-р өрөө).

12.15 – Бүгд хуралдаанд оролцогчдын хамтарсан гэрэл зураг (Буриад Улсын Засгийн газрын Ордны үүдний урд).

12.30–13.30 – Бүгд хуралдаанд оролцогчдын үдийн хоол (Буриад Улсын их сургуулийн кафе, Ранжуровагийн гудамж, 4).

13.30–14.00 – Бүгд хуралдаанд оролцогчдыг ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэн рүү хүргэх (Сахьяновагийн гудамж, 6).

14.00–14.15 – Буриад Улсын Төрийн архивын "Бүх зүйл фронтын төлөө, бүх зүйл Ялалтын төлөө" сэдэвт үзэсгэлэн болон ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Шинжлэх ухааны өвийн музейн «Дайны жилүүдэд Буриадын шинжлэх ухаан» сэдэвт үзэсгэлэн (Сахьяновагийн гудамж, 6, 1-р давхар).

14.20–17.50 – **дугуй ширээ ба салбар хуралдаанууд** (Сахьяновагийн гудамж, 6).

«Дэлхийн хоёрдугаар дайн дахь Орос, Монгол улсууд: Халхын голоос “Миссури” хөлөг онгоц хүртэл» сэдэвт олон улсын дугуй ширээний уулзалт (*Сахьяновагийн гудамж, 6, 3-р давхар).*

№ 1 Салбар. Дэлхийн хоёрдугаар дайн ба Аугаа эх орны дайн: сурвалж судлал, түүх бичлэгийн асуудлууд *Сахьяновагийн гудамж, 6, 3-р давхар).*

№ 2 Салбар. Дайны жилүүдийн засаглал ба нийгэм. (*Сахьяновагийн гудамж, 6, 1-р давхар).*

№ 3 Салбар. Дайны болон дайны дараах үеийн соёлын өв дэх дайны тусгал *(Сахьяновагийн гудамж, 6, 4-р давхар).*

№ 4 Салбар. Дэлхийн хоёрдугаар дайн ба Аугаа эх орны дайны тухай түүхэн дурсамж *(Сахьяновагийн гудамж, 6, 1-р давхар).*

15.45–16.00 – кофе-брейк (*Сахьяновагийн гудамж, 6, 3-р давхар).*

18.00–18.30 – бусад газраас ирсэн оролцогчдыг шилжүүлэх (Ранжуровагийн гудамж, 11).

18.30–20.00 – оройн хоол (бусад газраас ирсэн оролцогчдод).

2025 оны 4-р сарын 18-ны өдөр

09.00–12.00 – нүүдлийн хаалтын хуралдаанд оролцогчдыг «Бурятия» зочид буудлаас Гремячинск тосгон руу шилжүүлэх.

12.30–13.30 – үдийн хоол.

13.30–15.00 – **хаалтын хуралдаан**.

15.00–16.00 – чөлөөт цаг (Байгал далайн эрэг рүү явах).

16.00–18.00 – оройн хоол.

18.30–21.30 – Улаан-Үд хот руу шилжүүлэх («Бурятия» зочид буудал хүртэл (Коммунистическаягийн гудамж, 47а).

2025 оны 4-р сарын 19-ний өдөр – бусад газрын оролцогчид мордох.

БҮГД ХУРАЛДААН

2025 оны 4-р сарын 17-ны өдөр, 10.00–12.00 цагт.

Буриад Улсын Засгийн газрын Ордны хурлын танхим (318 өрөө), Ленинагийн гудамж, 54

ОХУ-ын ШУА-ийн академич, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, Буриад Улс дахь Оросын Түүхийн нийгэмлэгийн салбар Зөвлөлийн дарга **Базаров Борис Ванданович** нээж үг хэлнэ.

Мэндчилгээний үгс

Буриад Улсын тэргүүн хийгээд Буриад Улсын Засгийн газрын дарга **Цыденов Алексей Самбуевичийн** мэндчилгээ.

Буриад Улсын Ардын Их Хурлын дарга **Павлов Владимир Анатольевичийн** мэндчилгээ.

Улаан-Үд хотын дарга **Шутенков Игорь Юрьевичийн** мэндчилгээ.

ОХУ-ын Төрийн Думын депутат, Төрийн Думын Залуучуудын бодлогын хорооны дэргэдэх ОХУ-ын иргэдийн эх оронч хүмүүжлийн тогтолцоог боловсронгуй болгох ажлын хэсгийн удиртгагч, сурган хүмүүжүүлэх ухааны дэд эрдэмтэн **Дамдинцурунов Вячеслав Анатольевичийн** мэндчилгээ.

Нутаг дэвсгэрийн байгууллагын дарга – ОХУ-ын Гадаад хэргийн яамны Улаан-Үд дэх Төлөөлөгч **Александра Ивановна Пономаревагийн** мэндчилгээ.

Улаан-Үд дэх Монгол Улсын Ерөнхий консулын үүрэг гүйцэтгэгч **Цэрэндоржийн Ганхуягийн** мэндчилгээ.

ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын дарга, ОХУ-ын ШУА-ийн академич, химийн шинжлэх ухааны доктор, профессор **Пармон Валентин Николаевичийн** мэндчилгээ.

Түүхийн ухааны доктор, Оросын түүхийн нийгэмлэгийн удирдах зөвлөлийн дарга, "Эх орны түүх" сангийн гүйцэтгэх захирал **Гагкуев Руслан Григорьевичийн** мэндчилгээ.

Монгол Улсын ШУА-ийн дэд ерөнхийлөгч, Шинжлэх ухааны академийн академич, Sc.D., **Цэгмэдийн Цэрэндоржийн** мэндчилгээ.

Буриад Улсын Цэргийн комиссар **Трубников Александр Юрьевичийн** мэндчилгээ.

Эрдэм шинжилгээний илтгэлүүд

(хүн тус бүр – 20 мин.)

1. **Базаров Борис Ванданович**, ОХУ-ын ШУА-ийн академич, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэн (ОХУ, Улаан-Үд). *Дэлхийн хоёрдугаар дайны үеийн Зөвлөлт Холбоот Улс ба Зүүн Ази: сургамж ба түүхэн туршлага.*
2. **Христофоров Василий Степанович**, ОХУ-ын ШУА-ийн сурвалжлагч гишүүн, хууль зүйн ухааны доктор, профессор, Оросын хүмүүнлэгийн ухааны их сургууль (ОХУ, Москва). *Алс Дорнод дахь зэвсэгт мөргөлдөөнөөс урьдчилан сэргийлэх ба шийдвэрлэхэд Зөвлөлтийн дипломатууд ба тагнуулын ажилтнуудын үүрэг (1936–1939).*
3. **Норовсамбуугийн Хишигт**, Ph.D., профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (Монгол, Улаанбаатар). *БНМАУ, ЗСБНХУ-ын харилцааны түүхэн дэх дэлхийн хоёрдугаар дайн.*

12.15 – бүгд хуралдаанд оролцогчдын хамтарсан гэрэл зураг (Буриад Улсын Засгийн газрын Ордны үүдний урд).

«Дэлхийн хоёрдугаар дайн дахь Орос, Монгол улсууд:
Халхын голоос “Миссури”[2]
усан онгоц хүртэл» сэдэвт
ОЛОН УЛСЫН ДУГУЙ ШИРЭЭНИЙ УУЛЗАЛТ

ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Хурлын бага танхим,
Сахьяновагийн гудамж, 6, 3-р давхар
14.20–17.50 цагт

Зохицуулагчид: **Бадараев Дамдин Доржиевич**, социологийн шинжлэх ухааны доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн академик хамтын ажиллагааны асуудал эрхэлсэн дэд захирал (ОХУ, Улаан-Үд); **Цэндмаагийн Энхчимэг**, Ph.D., профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга (Монгол Улс, Улаанбаатар).

Нарийн бичгийн дарга: Батунаев Эдуард Владимирович, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд).

Илтгэгчид:

1. **Лувсангийн Хайсандай**, Sc.D, профессор, НҮБ-ын дэргэдэх Олон улсын мэдээлэлжүүлэлтийн академийн жинхэнэ гишүүн, Монгол Улсын ШУА-ийн Олон улс судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (Монгол Улс, Улаанбаатар). *Дэлхийн хоёрдугаар дайнд ЗХУ-ын Ялалтад Монголын оруулсан хувь нэмэр.*
2. **Түвдийн Дорж**, Монгол Улсын ШУА-ийн академич, эдийн засгийн ухааны доктор, “Улаанбаатар-Эрдэм” их сургуулийн эрдэм шинжилгээний удиртгагч (Монгол улс, Улаанбаатар); **Нямдагийн Ганбат**, Ph.D., профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Олон улс судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ахлагч ажилтан (Монгол улс, Улаанбаатар). *Дэлхийн хоёрдугаар дайны үед Монголын эдийн засгийг удирдах.*
3. **Дашнямын Золбоо**, Ph.D., дэд профессор, Шинжлэх ухааны академийн Олон улс судлалын хүрээлэнгийн захирал (Монгол, Улаанбаатар), **Норовсамбуугийн Наранжаргал**, Ph.D., Монгол Улсын ШУА-ийн Олон улс судлалын хүрээлэнгийн Орос судлалын тэнхимийн даргын үүрэг гүйцэтгэгч Монгол улс, Улаанбаатар). *Ялалтын төлөөх тэмцэлд Монголын алсын нутгийн ардууд (Увс аймгийн Өмнөговь сумны ба хоньчин Э. Бадамын жишээн дээр).*
4. **Цэндмаагийн Энхчимэг**, Ph.D., профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга (Монгол Улс, Улаанбаатар). *1945 оны чөлөөлөх дайны ялалтад Монголын буриадуудын оруулсан хувь нэмэр.*
5. **Банзрагчийн Мөнхсайхан**, цэргийн шинжлэх ухааны доктор (Ph.D.), профессор, Монгол Улсын Батлан хамгаалах яамны Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (Монгол Улс, Улаанбаатар), **Доржготовын Майцэцэг**, Монгол Улсын Батлан хамгаалах яамны Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (Монгол Улс, Улаанбаатар). *Чөлөөлөх дайнд ялалт байгуулахад Монгол-Зөвлөлтийн хамтарсан морьт-механикжсан бүлгийн түүхэн ач холбогдол.*
6. **Надмидийн Хүдэрбат**, цэргийн шинжлэх ухааны доктор (Ph.D.), Монгол Улсын Батлан хамгаалах яамны Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ахлах ажилтан

[2] Энэхүү дугуй ширээний уулзалтыг ОХУ-ын Шинжлэх ухааны сангийн тэтгэлэгийн 24-48-03025 дугаартай “Цайны замаас Монголын “Шинэ Торгоны зам”-ын коридор хүртэл: Орос, Монгол, Хятадын түүхэн төсөөлөл болон орчин үеийн харилцан үйлчлэл” төслийн дэмжлэгтэйгээр зохион байгууллаа.

(Монгол Улс, Улаанбаатар хот). *Монголын ард түмнээс Улаан армид туслахад Монгол ардын хувьсгалт армийн оруулсан хувь нэмэр*.

7. **Цагааны Ганболд**, Ph.D., профессор, Монгол Улсын Дотоод хэргийн их сургуулийн Хилийн аюулгүй байдлын судалгааны хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан, хурандаа (Монгол Улс, Улаанбаатар). *1941–1945 оны Аугаа эх орны дайны үед БНМАУ-д цэргийн алба хаагчдыг бэлтгэх, цэргийн тусламж.*

8. **Курас Леонид Владимирович**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны доктор, профессор, эрдэм шинжилгээний голлох ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Дэлхийн хоёрдугаар дайнд Орос, Монгол: Халхын голоос Холбоот гүрнүүдийн Ялтын (Крым) бага хурал хүртэл (Оросын шинжлэх ухааны сангийн грантаар "XX-р зууны эхний хагас дахь Өвөр Азийн Манж-Монголын ертөнц" (№ 22-68-00054)).*

9. **Дашнямын Ананд**, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн магистр, эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан (Монгол Улс, Улаанбаатар). *Халхын голын тулалдаанд оролцсон 16 эмэгтэйчүүл тухай.*

10. **Жабаева Лариса Будаевна**, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, Дорнод Сибирийн улсын Технологи, Менежментийн их сургуулийн профессор (ОХУ, Улаан-Үд). *"Яаж эсэргүүцэхээ мэддэг, тэмцэх монголчуудын төлөө бид хундага өргөж байна" (1934 оны 11-р сарын 24, 27-ны өдрийн Сталины П. Гэндэнтэй харилцан туслалцах гэрээний тухай хэлэлцээ).*

11. **Равдангийн Баяр** «Эх орны дайчид» олон нийтийн байгууллагын Зөвлөлийн удиртгагч, дарга. *Маршал Х. Чойбалсангийн үйл ажиллагаа нь гэрэл зурагч П. Шагдарсүрэнгийн нүдээр.*

12. **Цыбенов Базар Догсонович**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *1945 онд Зөвлөлт, Монголын цэргүүд нь Баргад. (Оросын шинжлэх ухааны сангийн грантаар "XX-р зууны эхний хагас дахь Өвөр Азийн Манж-Монголын ертөнц" (№ 22-68-00054)).*

13. **Батунаев Эдуард Владимирович**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *1945 оны Манжийн довтолгооны ажиллагааны үеийн ЗХУ, БНМАУ-ын цэрэг-улс төрийн хамтын ажиллагаа (Оросын улсын цэргийн архивын материал дээр үндэслэн).*

14. **Даши (Даси)**, ӨМӨЗО-ны Хөлөнбуйр хотын дүүргийн Эвенк автономит хошууны Шэнэхэн буриадуудын түүх соёлыг судлах Нийгэмлэгийн орлогч дарга (БНХАУ, Хайлаар хот). *1945 оны наймдугаар сард Шэнэхээн голын бүсэд Японы эсрэг зэвсэгт бослого.*

15. **Дунмэй**, ӨМӨЗО-ны Хөлөнбуйр аймгийн дагуурын соёлыг судлах Нийгэмлэгийн орлогч дарга (БНХАУ, Хайлаар хот), **Эрдымбиликов Эрдэм Батоевич** (ОХУ, Агинское тосгон). *Дагуурын ард түмний гарамгай хүү, Японы эсрэг тэмцлийн баатар Эрдун-Билиг.*

16. **Кузнецов Сергей Ильич**, түүхийн ухааны доктор, профессор, Эрхүүгийн улсын их сургуулийн дэлхийн түүх, олон улсын харилцааны тэнхимийн эрхлэгч (ОХУ, Эрхүү). *Генерал К. Деревянко: Япон дахь дипломатын үүрэг.*

17. **Кулепанов Руслан Владимирович**, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, ОХУ-ын ШУА-ийн Алс Дорнод дахь салбарын Алс Дорнодын ард түмний түүх, археологи, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан (ОХУ, Владивосток). «*Кантокуэн» төлөвлөгөөг Зөвлөлтийн цэргийн тагнуулынхан үнэлэлтэд. 17-р армийн тагнуулын хэлтсийн материал дээр үндэслэн.*

18. **Митыпов Евгений Владимирович**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Төвөд, Буддын судлалын хүрээлэнгийн аспирант (ОХУ, Улаан-Үд). *Дэлхийн хоердугаар дайны өмнөх үеийн Японы гадаад бодлого.* (судалгааг Оросын шинжлэх ухааны сангийн 24-48-03025, https://rscf.ru/project/24-48-03025/ тоот тэтгэлэгээр дэмжэгдсэн).

19. **Романенко Александр Николаевич**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн аспирант (ОХУ, Улаан-Үд). *Дэлхийн 2-р дайны төгсгөлд ЗХУ-ай Японы эсрэг дайнд орсоны нөлөө*.

Дугуй ширээний уулзалтын оролцогчид

20. **Норовсамбуугийн Хишигт**, Ph.D., профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

21. **Максимова Наталья Витальевна** – геологи, эрдэс судлалын ухааны дэд эрдэмтэн, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Шинжлэх ухааны судалгаа зохион байгуулах Байгууллагын дарга (ОХУ, Новосибирск).

22. **Фролова Марина Викторовна** – ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Шинжлэх ухааны судалгаа зохион байгуулах Байгууллагын шинжлэх ухааны хүний нөөцийн хэлтсийн дарга (ОХУ, Новосибирск).

23. **Морозова Мария Юрьевна** – ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын гадаад харилцааны хэлтсийн ажилтан (ОХУ, Новосибирск).

24. **Хадхуу Уянга** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

25. **Очирхуяг Оюунжаргал** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

26. **Батсух Бямбасурэн** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

27. **Баттумур Даваабал** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

28. **Доржням Бямбасурэн** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

29. **Лхамсурэн Ижилцэцэг** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

30. **Лхамсурэн Ихэрцэцэг** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

31. **Баваасанцэрэн Болорцэцэг** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

32. **Зоригтбаатар Шинэбаяр** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

33. **Чингэс Дэлгэрцэцэг** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

34. **Энхбат Мишээл** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

35. **Начин Нарансолонго** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

36. **Буувэйбат Агиймаа** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

37. **Алтангадас Уянга** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

38. **Ганхуяг Цэнгэлмаа** – Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн оюутан (Монгол Улс, Улаанбаатар).

САЛБАР ХУРАЛДААНУУД

2025 оны 4-р сарын 17-ны өдөр, 14.20–17.50 цагт.

№ 1 САЛБАР

Дэлхийн хоёрдугаар дайн ба Аугаа эх орны дайн: сурвалж судлал, түүх бичлэгийн асуудлууд

ОХУ-ын *ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн хурлын их танхим, Сахьяновагийн гудамж, 6, 3-р давхар*

Зохицуулагчид: Балдано Марина Намжиловна, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Түүх, угсаатны зүй болон социологийн салбарын эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд); **Рынков Вадим Маркович,** түүхийн ухааны доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Түүхийн хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Новосибирск).

Секретарь: Эрдынеева Снежана Эдуардовна, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд).

1. **Рынков Вадим Маркович,** түүхийн ухааны доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Түүхийн хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Новосибирск). *Аугаа эх орны дайны үеийн Сибирь Новосибирскийн эрдэмтдийн судалгаанд: үр дүн ба хэтийн төлөв.*
2. **Михальченко Сергей Иванович**, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, Академич И. Г. Петровскийн нэрэмжит Брянскийн Улсын Их Сургуулийн гүн ухаан, түүх болон улс төрийн ухааны тэнхимийн эрхлэгч (ОХУ, Брянск хот). *Оросын цагаачлал ба Дэлхийн хоёрдугаар дайн (захидлын эх сурвалж дээр үндэслэн)* (Оросын Шинжлэх ухааны сангийн тэтгэлгээр «Словени, Чехийн архивт 1920–1940 онуудад Оросын оюун ухааны эрдэмтдийн захидлын цогцолборууд" (төсөл № 24-28-00505).
3. **Жалсанова Бутит Цыдыпмункуевна**, түүхийн ухааны доктор, Буриад Улсын Төрийн архивын захирал (ОХУ, Улаан-Үд). **Соснина Мария Михайловна**, Буриад Улсын Төрийн архивын ерөнхий архивч (ОХУ, Улаан-Үд). *Буриад Улсын Төрийн архивын сан "Криченивкер Ефим Миронович (1926 онд төрсөн) – бүс нутгийн цэргийн бүртгэл, комиссын газрын ажилтан, цэргийн бүртгэл, комиссаруудын амьдралыг сурвалжлах чөлөөт хэлтсийн ажилтан" Аугаа эх орны дайны түүхийн сурвалж болох нь.*
4. **Хантакова Елизавета Николаевна**, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад их сургуулийн түүхийн ухааны доктор, дэд профессор (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа их эх орны дайны оролцогчид, БУИС-ийн эрдэмтэн, профессор Тармаханов Е.Е., Затеев В.И. нарын намтар дээр үндэслэн "Эх ороныхоо албанд".*
5. **Кириченко Светлана Викторовна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, эрдэм шинжилгээний ахлагч ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд); **Балдано Марина Намжиловна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн шинжлэх ухааны доктор, эрдэм шинжилгээний голлох ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны оролцогч В. С. Даниловын намтар түүхэн дурсамжийн эх сурвалж болох нь.*
6. **Цыбенов Базар Догсонович**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *1945 оны 8-р сард Гэгээн-сүмд болсон Японы эсрэг зэвсэгт бослогын судалгаа..*

7. **Цэвэгдоржийн Энхжаргал**, Ph.D., Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан (Монгол Улс, Улаанбаатар). *БНМАУ-ын хэвлэлд гарсан чөлөөлөх дайны тухай мэдээний тойм*.

8. **Пашинин Александр Васильевич**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа их эх орны дайны үед Буриад, Эрхүү муж, Забайкальскийн хязгаараас цэрэгт тэнцэгсэд*.

9. **Батурин Сергей Александрович,** ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн музейн эд өлгийн ерөнхий сахиулч, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн (ОХУ, Улаан-Үд). *ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Дорно дахины гар бичмэл, модон барын төвийн гэрэл зургийн материал дээр үндэслэн 321-82-р харуулын буудлагын дивизийн байлдааны зам.*

10. **Малыгина Ольга Анатольевна,** Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад Улсын их сургуулийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, дэд профессор (ОХУ, Улаан-Үд). *«Тэднийг тулалдааны талбараас гаргаарай»: 1941–1945 оны Аугаа эх орны дайны үеийн эмнэлгийн үйлчилгээ («Буриад-Монгол Үнэн» сонины материал дээр үндэслэн).*

11. **Мурзинцева Александра Евгеньевна,** ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн соёл судлалын ухааны дэд эрдэмтэн (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үеийн БМАССР-д хийсэн геологийн судалгааны талаархи бариматат эх сурвалж (ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Шинжлэх ухааны өвийн музейн материал дээр үндэслэн).*

12. **Шойдонова Алтына Мункожаргаловна**, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, дэд профессор (ОХУ, Улаан-Үд). *Дайны үеийн хүүхэд нас нь Буриадын технотрон ба аман сурвалжид.*

13. **Дашиева Субад Бальжинимаевна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд); **Цыренова Номинь Дондоковна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Дайны үеийн монгол бичиг дээрх өдрийн тэмдэглэл, захидалууд*.

14. **Эрдынеева Снежана Эдуардовна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *К.М. Герасимовагийн Ленинградын тэмдэглэлүүд.*

Шинэ хэвлэлүүдийн танилцуулга:

Пашинин А. В. 26-р, 198-р, 381-р буудлагын дивизүүд (нэг сэдэвт зохиол) / Хариуцсан редактор Б. В. Базаров; шинжлэх ухааны редактор Л. В. Курас. – Улаан-Үд: НоваПринт, 2025. – 752 х.

№ 2 САЛБАР
Дайны жилүүдийн засаглал ба нийгэм

ОХУ-ын *ШУА-ийн Сибирийн салбарын Байгалийн байгаль ашиглах хүрээлэнгийн Хурлын танхим, Сахьяновагийн гудамж, 6, 1-р давхар*

Зохицуулагчид: Бураева Ольга Владимировна, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд); **Номогоева Виктория Владимировна**, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, дэд профессор (ОХУ, Улаан-Үд).

Нарийн бичгийн дарга: Лощенков Алексей Вячеславович, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд).

1. **Дамдинов Алдар Валерьевич**, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн захирал (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны ялалтад Буриад-Монголын сурган хүмүүжүүлэх дээд сургуулийн оруулсан хувь нэмэр.*
2. **Номогоева Виктория Владимировна**, түүхийн ухааны эрдэмтэн, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн дэд захирал (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны өмнөхөн болон дайны үед Буриадын залуучуудын дунд явуулсан цэрэг-эх оронч үзлийн ажил.*
3. **Нурбекова Раушан Калымбековна**, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, дэд профессор, С. Аманжоловагийн нэрэмжит Зүүн Казахстаны их сургуулийн ахлах багш (Казахстан, Усть-Каменогорск); **Нурбекова Аяулы Калымбековна**, түүхийн магистр, С. Аманжоловагийн нэрэмжит Зүүн Казахстаны их сургуулийн ахлах багш (Казахстан, Усть-Каменогорск). *Аугаа эх орны дайны үед Дорнод Казахстаны арын үүрэг.*
4. **Тиникова Елена Евгеньевна,** Хакасиин хэл, утга зохиол, түүхийн судалгааны хүрээлэнгийн түүхийн ухааны дэд доктор, эрдэм шинжилгээний ахлагч ажилтан (ОХУ, Абакан). *Саяан-Алтайн хотуудын нийгмийн дэд бүтцийн хөгжилд Аугаа эх орны дайны нөлөөлөл.*
5. **Полянская Наталья Михайловна**, эдийн засгийн ухааны дэд доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургууль (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үеийн болон дайны дараах үеийн ЗХУ-ын хөдөө аж ахуйн байдал, хөгжил.*
6. **Санжиева Татьяна Ефремовна**, түүхийн ухааны доктор, профессор Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургууль (ОХУ, Улаан-Үд). *Буриадын аж үйлдвэрийн үйлдвэрлэлд эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр*.
7. **Бадмацыренова Елизавета Леонидовна**, түүхийн ухааны дэд доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургууль (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үеийн Буриад-Монголын нийгэм-улс төрийн амьдрал дахь эмэгтэйчүүд*.
8. **Васильева Светлана Владимировна**, түүхийн ухааны доктор, профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургууль (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үед Буриадын протестант байгууллагууд*.
9. **Дугарова Сержена Жигмытовна**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн эрх зүй, төрийн онол түүхийн тэнхимийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд). *Дайны жилүүдэд хөдөлмөрийн харилцааны эрх зүйн зохицуулалтын онцлог*.

10. **Бураева Ольга Владимировна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн шинжлэх ухааны доктор, дэд профессор, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа их эх орны дайны үед (1941–1945) Буриадын Баунтовскийн аймаг: цэргүүд, эх орны ажилчдын гавьяа.*

11. **Нестеренко Наталия Михайловна**, Улаан-Үдийн нисэхийн үйлдвэрийн түүхийн музейн архивын мэргэжилтэн (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үед Улаан-Үдийн нисэхийн үйлдвэр: Ялалтыг яаж бүтээсэн бэ.*

12. **Лыксокова Вера Цэдашиевна**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн архивын тэргүүн ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үеийн БМАССР-ын Төрийн төв архив.*

13. **Убеева Ольга Александровна**, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, дэд профессор, Буриад улс дахь ОХУ-ын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх Оросын ардын аж ахуй, төрийн удирдлагын академийн Төлөөлөгчийн газрын тэргүүлэх мэргэжилтэн, Оросын түүхч, архивчдын нийгэмлэгийн Буриадын салбарын тэргүүн (ОХУ, Улаан-Үд). *Улаан-Үд хотын хүн ам зүйн хөрөг (1941–1945).*

14. **Соболева Анастасия Николаевна**, түүхийн ухааны дэд доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үеийн Буриадын хүүхдүүд (1941–1945).*

15. **Дугарова Евгения Жэмбеевна**, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриадын улсын их сургуулийн эрх зүй, төрийн онолын тэнхимийн ахлах багш (ОХУ, Улаан-Үд). *Дайны жилүүдэд ЗХУ-ын эрх мэдэл, засаглалын механизмын өөрчлөлтүүд.*

16. **Иванова Лилия Борисовна**, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриадын улсын их сургуулийн Буриадын түүхийн тэнхимийн ахлах багш (ОХУ, Улаан-Үд). *Дайны жилүүдэд ЗХУ-д багшлах боловсон хүчнийг бэлтгэх төрийн бодлого (Буриад улсын жишээн дээр).*

17. **Васильева Ирина Дмитриевна**, нийгмийн ухааны дэд доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний бага ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үеийн ЗХУ-ын боловсролын систем (1941–1945).*

18. **Артемьева Виктория Викторовна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Хойд цөөн тоотой иргэдийн хүмүүнлэгийн асуудлын судалгааны хүрээлэнгийн аспирант (ОХУ, Якутск). *Сангарское ба Джебарики-Хайское нүүрсний ордууд: дайны өмнөх болон Аугаа эх орны дайны үеийн хөгжлийн замууд*.

№ 3 САЛБАР
Дайны болон дайны дараах үеийн соёлын өв дэх дайны тусгал

ОХУ-ын *ШУА-ийн Сибирийн салбарын Ерөнхий ба сорилын биологийн хүрээлэнгийн хурлын танхим, Сахьяновагийн гудамж, 6, 4-р давхар*

Зохицуулагчид: **Дампилова Людмила Санжибоевна**, хэл бичгийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Утга зохиол судлал болон аман зохиол судлалын салбарын эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд); **Байкалов Николай Сергеевич**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн түүх болон хэл бичгийн дээд сургуулийн дарга, бүс нутгийн түүхийн лабораторийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд).

Нарийн бичгийн дарга: Исаков Александр Викторович, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд).

1. **Бороноева Татьяна Анатольевна**, урлагийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, Оросын уран сайхны академийн сурвалжлагч гишүүн, Буриад Улсын Үндэсний музейн захирал (ОХУ, Улаан-Үд); **Мададаева Галина Ивановна**, нутгийн түүхч (ОХУ, Улаан-Үд). *Буриадын ардын зураач Ц. Сампиловын 1942 оны зурсан зургуудын хосгүй олдвор.*
2. **Краюшкина Татьяна Владимировна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Алс Дорнодын салбарын Алс Дорнодын ард түмний түүх, археологи, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн Соёлын түүх, соёл хоорондын харилцааны төвийн эрхлэгч, эрдэм шинжилгээний голлох ажилтан, хэл бичгийн шинжлэх ухааны доктор, профессор (ОХУ, Владивосток). *Аугаа эх орны дайны үеийн явган дуун дахь Сталин ба Гитлерийн дүр төрх: ардын аман зохиол дахь үндэсний удирдагчийн дүр төрхийг өөрчлөх асуудалд.*
3. **Дашибалова Дарима Владимировна**, хэл бичгийн ухааны дэд доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ахлагч ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *С. П. Балдаевын архивын баримт, судалгаанд Аугаа эх орны дайн (ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол судлал, Буддын шашны болон төвд судлалын хүрээлэнгийн Дорно дахины гар бичмэл, модон барын төвийн материал дээр үндэслэн).*
4. **Байкалов Николай Сергеевич**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн түүх болон хэл бичгийн дээд сургуулийн дарга, бүс нутгийн түүхийн лабораторийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд). *БАМ-ын хот суурингийн нийгэм-соёлын орон зай дахь цэргийн ярианд.*
5. **Варфоломеева Юлия Николаевна**, хэл бичгийн ухааны доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн эрдэм шинжилгээний гол ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Өвөрбайгалийн шинэ хотуудын газрын нэр зүй дэхь цэргийн утга нь.*
6. **Цырендашиев Жамьян Жаргалович**, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн ассистент багш (ОХУ, Улаан-Үд). *Өвөрбайгалийн шинэ хотуудад Аугаа эх орны дайны тухай түүхэн дурсамж*.
7. **Семенов Евгений Владимирович**, түүхийн ухааны дэд доктор, дэд профессор, Зүүн Сибирийн улсын соёлын дээд сургууль (ОХУ, Улаан-Үд). *XX-р зууны хоёрдугаар хагас – XXI-р зууны эхэн үеийн Буриадын нутаг дэвсгэрт Зөвлөлт Холбоот Улсын баатруудын дурсгалыг мөнхжүүлэх*.
8. **Бреславский Анатолий Сергеевич**, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын

шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн шинжлэх ухааны-зохион байгуулалтын хэлтсийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд). *Улаан-Үд хотын дурсгалд дайны соёлын өв.*

9. **Шагдарова Баярма Баторовна**, түүхийн ухааны дэд доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургууль (ОХУ, Улаан-Үд). *Буриадын радиогоор Аугаа эх орны дайны тухай нэвтрүүлэг*.

10. **Шаповал Евгений Юрьевич**, түүхийн ухааны дэд доктор, Буриад улсын Төрийн архивын мэдээллийн архивын технологийн хэлтсийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд). *"Зугтах". Хуучин хорих лагерийн хоригдлын адал явдалт бус түүх.*

11. **Дампилова Людмила Санжибоевна**, хэл бичгийн ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн утга зохиол судлал болон аман зохиол судлалын тэнхимийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд). *Г. Базаржаповагийн бүтээлүүд дэх дайны морины дүр төрх.*

12. **Жамсуева Дарима Санжиевна**, түүхийн ухааны дэд доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ахлагч ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Ард түмний тайлбарт дайчдыг хамгаалах Буддын шашны уламжлалууд.*

13. **Намнанов Данзан Дампилович**, түүхийн ухааны дэд доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн Иргэний хамгаалалт, онцгой байдлын гол мэргэжилтэн (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайнд оролцсон буддын шашны лам нар.*

14. **Батомункуева Соелма Ринчиновна**, гүн ухааны дэд доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *1944 онд Буддын шашны зүтгэлтнүүдийн эх оронч уриалгын тухай.*

15. **Бухоголова Саяна Батуевна**, хэл бичгийн ухааны дэд доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Дайны жилүүдийн буриад дуунууд.*

16. **Зырянова Елена Васильевна**, түүхийн ухааны дэд доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн түүх болон хэл бичгийн дээд сургуулийн дэд дарга (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны тухай яруу найрагт "хүлээлтын" ойлголт*.

17. **Исаенко Ян Олегович**, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн ассистент, багш (ОХУ, Улаан-Үд). *Тогтмол хэвлэл дэх хошигнол ба шог зураг: дайсны эсрэг зэвсэг болох шог зураг.*

18. **Байданова Анна Андреевна**, Зүүн Сибирийн улсын соёлын дээд сургуулийн багш, аспирант, залуу эрдэмтдийн Зөвлөлийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үеийн Буриад-Монголын АССР-ын театруудын үйл ажиллагаа.*

Шинэ хэвлэлүүдийн танилцуулга:

Буриад улс: Ялалтын төлөө бүх зүйл. 1941–1945 оны Аугаа эх орны дайнд Зөвлөлтийн ард түмний ялалтад Буриад улсын оруулсан хувь нэмрийн тухай. – Улаан-Үд, 2023. – 384 х.

№ 4 САЛБАР
Дэлхийн хоёрдугаар дайн ба Аугаа эх орны дайны тухай түүхэн дурсамж

ОХУ-ын *ШУА-ийн Сибирийн салбарын Физик материал судлалын хүрээлэнгийн хурлын танхим, Сахьяновагийн гудамж, 6, 1-р давхар*

Зохицуулагчид: **Плеханова Анна Максимовна**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн захирлын үүрэг гүйцэтгэгч (ОХУ, Улаан-Үд); **Цыремпилова Ирина Семеновна,** түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, Дорнод Сибирийн улсын соёлын дээд сургуулийн дэд захирал (ОХУ, Улаан-Үд).

Нарийн бичгийн дарга: Цыденов Александр Баторович, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний дадлагажигч ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд).

1. **Бямбахишигийн Пурэвсурэн**, Ph.D., профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Философийн хүрээлэнгийн захирал (Монгол улс, Улаанбаатар)*;* **Магсаржавын Гантуяа,** Sc.D., профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Философийн хүрээлэнгийн ухааны тэргүүлэх ажилтан (Монгол улс, Улаанбаатар). *Монгол дахь дэлхийн хоёрдугаар дайны үеийн түүхийн хичээл, дурсамж.*
2. **Калимолдина Жаннета Амангелдиновна**, түүхийн ухааны магистр, сурган хүмүүжүүлэх, нийгмийн асуудал эрхэлсэн проректор, С.Аманжоловын нэрэмжит Зүүн Казахстаны их сургуулийн Удирдах зөвлөлийн гишүүн, Казахстаны түүхчдийн холбооны гишүүн (Казахстан, Усть-Каменогорск). *Аугаа эх орны дайнд казахчуудын баатарлаг байдал, залуучуудын эх оронч хүмүүжилд түүний үүрэг.*
3. **Цыремпилова Ирина Семеновна**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, Дорнод Сибирийн улсын соёлын дээд сургуулийн дэд захирал (ОХУ, Улаан-Үд). *Бүтээлч их сургуульд Аугаа эх орны дайны тухай түүхэн дурсамжийг хадгалах туршлага ба орчин үеийн туршлага (Дорнод Сибирийн улсын соёлын дээд сургуулийн жишээн дээр).*
4. **Банзаракцаева Елена Васильевна,** Дорнод Сибирийн улсын соёлын дээд сургуулийн Музей судлал, өвийн тэнхимийн түүхийн ухааны доктор, дэд профессор (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны түүхийг соёлын их сургуульд сургах нь түүхэн ой санамжийг хадгалах арга зам.*
5. **Бадмацыренов Тимур Баторович**, нийгмийн ухааны доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн улс төр ба социологийн тэнхимийн эрхлэгчийн үүрэг гүйцэтгэгч (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны түүхийг хуурамчаар үйлдэхтэй тэмцэх.*
6. **Гыргенова Баирма Сергеевна,** түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, В. Р. Филипповын нэрэмжит Буриад улсын хөдөө аж ахуйн академийн дэд захирал. *Буриад улсын хөдөө аж ахуйн академийн оюутнуудад эх оронч хүмүүжил олгох туршлагаас.*
7. **Плеханова Анна Максимовна**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Төвөд, Буддын судлалын хүрээлэнгийн захирлын үүрэг гүйцэтгэгч (ОХУ, Улаан-Үд); **Балдано Марина Намжиловна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны доктор, профессор, эрдэм шинжилгээний голлох ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд); **Бураева Ольга Владимировна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд); **Кальмина Лилия Владимировна**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын

Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд); **Нолев Евгений Владимирович**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны үеийн Улаан-Үд хотын иргэдийн хөдөлмөрийн баатарлаг зүтгэл.*

8. **Цыренова Марина Геннадьевна**, сурган хүмүүжүүлэх ухааны дэд доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн Тасралтгүй боловсролын хүрээлэнгийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд хот). *Сургуулийн түүхийн сурах бичигт Дэлхийн хоёрдугаар дайн (1950–2020 онууд).*

9. **Аюшиева Ирина Гармаевна**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургууль (ОХУ, Улаан-Үд). *Их сургуулийн сургалтын хөтөлбөрт Номхон далайнАзи дахь дэлхийн хоёрдугаар дайн.*

10. **Богатчикова Карина Сергеевна**, хууль зүйн ухааны дэд доктор, дэд профессор, Смоленскийн улсын их Сургуулийн түүх ба хуулийн факультетийн дэд захирал (ОХУ, Смоленск). *"Жигтэй дайн" нь дэлхийн сүйрлийн оршил болох: мөн чанар, урьдчилсан нөхцөл, илрэл.*

11. **Ахмадулина Светлана Зиннатовна**, түүхийн ухааны дэд доктор, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад улсын их сургуулийн ерөнхий ба эх орны түүхийн тэнхимийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайны тухай түүхэн дурсамжийг хадгалахад "Хөвөн хэлэлцэх хугацаагүй" гэгээрлийн төслийг хэрэгжүүлэхийн ач холбогдол.*

12. **Калиева Канша Советхановна**, түүхийн ухааны доктор, Бүгд Найрамдах Казахстан улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх Казахстаны стратегийн судалгааны хүрээлэнгийн төлөөлөгч, гол шинжээч, Д. Серикбаевын нэрэмжит Дорнод Казахстаны их сургуулийн ахлах багш (Казахстан, Усть-Каменогорск). *Дайн, дурсамж, гэрээс: Аугаа эх орны дайнд амиа алдсан ах дүү Калиевуудыг хайж байсан туршлагаас.*

13. **Дармаев Бато-Жаргал Бубеевич**, нутгийн түүхч, Оросын цэргийн түүхийн нийгэмлэгийн гишүүн (ОХУ, Улаан-Үд). *Аугаа эх орны дайнд буриадын партизануудын гавъяа.*

14. **Очиров Ананда Аюрович**, Д. Банзаровын нэрэмжит Буриад Улсын их сургуулийн түүх, хэл бичгийн дээд сургуулийн дэд захирал, буцлах Цэгийн багш, хөтөлбөрийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд). *1980–2000-аад оны Алс Дорнодын их сургуулиудад залуучуудын төрийн бодлого, цэрэг-эх оронч хүмүүжлийн асуудал.*

15. **Чебодаева Маина Петровна**, урлага зүйн дэд доктор, Хакасын хэл, утга зохиол ба түүхийн ухааны хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Абакан). *Эмч Николай Одежкин – "Любаны довтолгооны үйл ажиллагааны" оролцогч (1942 оны 1-р сараас 1942 оны 6-р сар).*

16. **Цыденов Александр Баторович**, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн судалгааны дадлагажигч. *Олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслийн тооны орчинд дэлхийн Хоёрдугаар дайны тухай түүхэн дурсамж.*

Шинэ хэвлэлүүдийн танилцуулга:

Дармаев Б. Б. Чиндалей Ялалтын дурсгалд! – Улаан-Үд: Бүгд найрамдах улсын хэвлэлийн газар, 2024. – 448 х.

ХААЛТЫН ХУРАЛДААН

«Байгалай Ривьера» цэнгэлдэх хүрээлэн-зочид буудлын хурлын танхим
Гремячинск тосгон, Лесная гудамж, 36

ОХУ-ын ШУА-ийн академич, түүхийн шинжлэх ухааны доктор, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн зөвлөх, Буриад Улс дахь Оросын түүхийн нийгэмлэгийн салбар зөвлөлийн дарга **Базаров Борис Ванданович** үг хэлнэ.

1. **Рынков Вадим Маркович,** түүхийн ухааны доктор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Түүхийн хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Новосибирск). «*Дэлхийн хоёрдугаар дайн ба Аугаа эх орны дайн: сурвалж судлал, түүх бичлэгийн асуудлууд» салбарын ажлын үр дүнгийн тухай.*

2. **Бураева Ольга Владимировна**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *«Дайны жилүүдийн засаглал ба нийгэм» салбарын ажлын үр дүнгийн тухай.*

3. **Бреславский Анатолий Сергеевич**, түүхийн ухааны дэд эрдэмтэн, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд*). «Дайны болон дайны дараах үеийн соёлын өв дэх дайны тусгал» салбарын ажлын үр дүнгийн тухай*.

4. **Плеханова Анна Максимовна**, түүхийн ухааны доктор, дэд профессор, ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн захирлын үүрэг гүйцэтгэгч (ОХУ, Улаан-Үд). *«Дэлхийн хоёрдугаар дайн ба Аугаа эх орны дайны тухай түүхэн дурсамж» салбарын ажлын үр дүнгийн тухай.*

«Дэлхийн хоёрдугаар дайн дахь Орос, Монгол улсууд: Халхын голоос “Миссури” хөлөг онгоц хүртэл» сэдэвт олон улсын дугуй ширээний уулзалт

Зохицуулагчид: **Бадараев Дамдин Доржиевич**, социологийн ухааны доктор, дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвөд судлалын хүрээлэнгийн академик хамтын ажиллагааны асуудал эрхэлсэн дэд захирал (ОХУ, Улаан-Үд);

Цэндмаагийн Энхчимэг, Ph.D., профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга (Монгол Улс, Улаанбаатар).

Олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын тогтоолыг хэлэлцэж батлах

Для записей

Тэмдэглэлийн хувьд